

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

Letnik XXIII.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1920.

Štev. 11.

Zatiranje čemerike.

V zadnjih dveh listih so se čebelarji po pravici pritoževali nad čebelno škodljivko čemeriko, ki je obenem tudi škodljivka kmetovalcu, ker mu kvari krmo in manjša pridelek ter zastruplja živino.¹

Čemerika je precej velika rastlina s širokimi listi ter vsled tega zavzema precej prostora, ki naj bi ga zavzemale le koristne krmske rastline. Ker je vsa rastlina strupena, nekatere živali jo pa uživajo, zlasti teleta, ovce in koze, obole te živali in često tudi poginejo, če je ne izbljujejo; še najbolj odporni proti njej so baje konji. Tudi suha čemerika je škodljiva in jo je zato treba izbrati iz sena; najbolje pa je, če sploh ne pride v seno, če se že na travnikih zatire.

Čemerika ima v zemlji koreniko (podzemeljsko steblo) in iz nje spomladi požene steblo. Če ji stebla porežemo pri tleh,

¹ Primerjaj tudi belo čemeriko na 228. do 231. strani Cilenškovih »Škodljivih rastlin«, ki jih je pred nekaj leti izdala družba sv. Mohorja.

preden cvete, oziroma jo potrgamo do korenike ob cvetju in se to parkrat ponovi, korenike oslabé in obnemorejo. Ker se v čemeriki nahaja strup veratrin, ki se rabi v zdravilstvu, se je mogoče z izruvano rastlino okoristiti še posebej.

V ta namen je dobro, rušo s čemeriko dvigniti z lopato, izvleči rastlino s koreniko vred ter rušo zopet nazaj položiti, da ne trpi škode. Izkopane rastline se prodajo po primerni ceni. Glede prodaje se je dogovoriti s kakim lekarničarjem ali dišavarničarjem (drogistom).

Če čemeriko odstranjujemo na ta način, imamo čveterno korist od svojega dela:

1. zboljšamo travnik, ker z iztrebljenjem obširnega plevela pripravimo prostor rabnim krmskim rastlinam;
2. zboljšamo krmo, ker odstranimo iz nje strupeno primes;
3. koristimo čebelarstvu, ker čebele rešimo pred strupeno pašo;
4. izrite rastline dobro prodamo, da nam povrnejo stroške za delo.

Fr. Štupar.

Napake.

Večkrat mi nanese prilika, da obiščem tega ali onega čebelarja in pri takih prilikah se vidi marsikaj, kar ni prav. Tu vidiš eno napako, tam drugo, tu eno nerodnost, tam drugo površnost. Ker pa se marsikdo sam dostikrat ne zaveda svojih pregreškov, zato jih hočem tu nekaj naštetih in sicer z željo, da se jih skuša vsakdo ogniti ter čebelariti brez napak.

Letos zgodaj spomladi obiščem ne-

kega čebelarja. Dobil sem ga v čebelnjaku, pri delu, ki mu ni bilo v čast. Da po pravici povem: Nič me ni bil vesel. No, saj mu nisem zameril, jaz bi v takem položaju tudi nikogar ne klical k sebi. Pa kaj je bilo? Pregledoval je ravno A.-Ž panj — toda ne pregledoval, ampak naravnost mesaril ga je. Kaj takega še nisem videl. Satnike je trgal vsaksebi in vlačil ven, ter imel po celem čebelnjaku nastavljene. Ker

je bilo vreme še hladno, je toli potrebna toplota uhajala, čebele so vznemirjene letale sem in tja, matica s svojimi spremljevalkami je bežala iz sata na sat, slednjič, ker prekucije le ni hotelo biti konec, zbeži na panjevo steno. Čebele so se razhudile in pikale, da je bilo joj. Matice ni mogel najti in napravil je trden sklep, da bo drugi dan zopet premetaval plodišče. Ker pa se je slednjič čebelam že vse preneumno zdelo, — ne pa čebelarju, — so »klale« vedno hujše. Ni pomagal ne dim ne voda. V tej stiski ni naš ubogi čebelar nič pazil, kako je satje deval nazaj v panj; stranski sat je porinil v sredo, srednji na stran, čeprav z jajčki ali odprto zalego, kaj za to, samo da je zopet v panju in da bo konec pikov, in nazadnje lop z vrati — delo je bilo končano.

Zdaj si pa mislimo, kakšno prekucijo napravi takle čebelar v vališču. Kakšno vznemirjenje čebelne družine, ker so satniki vse križem zmetani, namesto da bi bili v istem redu prišli zopet nazaj v plodišče, kakor so bili vzeti ven.

Vsak čebelar bi moral pa vedeti, da imajo čebele v plodišču gotov naraven red. Matica hodi s svojimi spremljevalkami v posebnem redu od sata na sat, potem imamo razvrščeno zalego vse starosti od jajčka do črvčkov, ki se imajo kmalu zabubiti, in vse to negujejo in pitajo za to odločene mlade čebele-dojilje. Dalje mora

vedeti, da je razvoj ličink navezan na vedno dostavljanje hrane po mladih čebelah in pa na primerno toploto v plodišču. Kje so pa v prekuciji, ki jo je povzročil naš čebelar, ti pogoji, kje dojlje, kje toli potrebna toplota? Tam gotovo ne, kjer bi imela biti. Satniki z mlado zalego so prazni, ker je vse zbegano, najnežnejša zalega je tam, kjer je najbolj hladno, prazno satje pa v sredini, kjer je najbolj toplo. Res, da se počasi vračajo mladice na svoja mesta, pa vse ne, ker jih je veliko uničenih radi nerodnosti takega čebelarja. Poudarjati moramo, da je največji sovražnik čebel tisti čebelar, ki brez vsake potrebe brska po plodišču, kajti brez dvoma je v škodo čebelni družini, ako se plodišče razdira. Seveda, včasih je le treba pregledati plodišče, da se prepreči še večje zlo, toda izvršiti se mora kolikor mogoče hitro. Slavni čebelar pater Schachinger imenuje čebelno plodišče nedotakljivo svetišče, ki naj ga čebelar le v največji potrebi odpre in vznemirja.

Zato, dragi prijatelj čebelar, naj ti bodo te vrstice in omenjenega čebelarja napaka v resen opomin, posebno še, ako si začetnik. Ne stikaj po nepotrebem po čebelnem plodišču! Kadar ga pa moraš razdejati, ne podiraj v njem prirodnega reda.

Vidmar — Stara Loka.

Kdo naj izdeluje panji.

Slabo izdelan panj je taka ovira pri čebelarstvu, da zaduši vse veselje do dela in je povod večne jeze in slabe volje ter večkrat tudi vzrok večje ali manjše gmetne škode, ker se važna dela slabo opravijo ali pa celo zanemarijo. Saj še pri kranjičih ni vseeno, ako so vsi enaki, ali vsak drugačen, ako so lično in solidno izdelani, ali le vegasto na kosmato zbiti, ako so priročni in lahki ali pa kladasti in nerodni. Kaj pa šele mobilni panj, kjer gre za vsak milimeter!

Malokje je absolutna natančnost in skrajna solidnost pri izdelavi tako potrebna nego pri mobilnem panju, kajti že male napake in nepravilnosti silno ovirajo hitro in točno delo, zlasti ko je panj starejši, ko se les užene in ko čebele s smolo (zadelavino) popravljajo mizarjeve in čebelarjeve napake. To bridko občuti zlasti večji čebelar, ki mu ni čebelarstvo samo igrača, ampak resen posel, pri katerem je istotako gledati na čas in točno delo, kakor pri kakem drugem opravilu.

Izdelava kranjičev je razmeroma lahka stvar. Kdor ima le nekoliko smisla za mizarska dela, dobro voljo, malo ročne spretnosti, nekaj najnavadnejšega mizarskega orodja, ki se itak potrebuje pri vsakem gospodarstvu, in pa primerno vžagan les (deske), ta bo lahko izdelal prav lične in trpežne kranjiče. Ako pa nimaš imenovanih lastnosti, niti — razen skrhane žage, pokvečenih klešč in nerodnega kladiva — nobenega mizarskega orodja, se niti tega ne loti, ker je nemo-goče, da bi zgradil kaj pametnega.

Drugače pa je z izdelavo mobilnih, zlasti pa A. Ž. panjev. To je pa absolutno mizarsko delo, ki mu je kos samo tisti čebelar, ki je v mizarstvu popolnoma izurjen in ima vse potrebno mizarsko orodje. Sicer je pa to delo mizarja po poklicu, ki ne le da ima vsakovrstno orodje, ampak tudi potrebno tehniško spretnost in izurjenost. Le mizar je zmožen izdelati panj pravilno, trpežno in lično.

Še celo mizar po poklicu, ki sam ni čebelar in nima pojma o čebelnem življenju, njenih lastnostih in o čebelariskem obratu, jo bo pri izdelavi prvih panjev gotovo zavozil, ako mu ne damo v roke dobrega vzorca, natančnih in umljivih risb in ako mu ne gleda na prste čebelarški veščak. Ščasoma se pa privadi temu delu in mu gre potem prav dobro izpod rok.

Tu imam v mislih preprostega mizarja na deželi, ki dela vse na roke, sam ali kvečjemu s pomočjo kakega vajenca ali pomočnika. Tak mizar pač lahko izdelava prilično nekaj panjev, zlasti ako mu čebelar pripravi les in druge potrebščine. Naravnost nesmiselno bi pa bilo, ako bi hotel izdelovati panji (zlasti velja to za A. Ž. panji) na debelo, za večja naročila aŝi celo v zalogo. Pri današnji draginji delavskih sil in z ozirom na počasnost ročnega dela bi na ta način ne zaslužil niti slanega kropa.

Izdelava mobilnih panjev in kratkoma malo vseh pritikin v večji meri je šablonsko delo s stroji, kajti le na posebnih, nalašč v ta namen prirejenih

strojih na vodni, parni ali kak drug pogon je možno dandanes izdelati v razmeroma kratkem času in razmeroma poceni na tisoče in tisoče popolnoma enakih kosov brez vsake hibe.

Seveda je tudi tu potreba izpočetka natančnih risb, načrtov, vzorcev — in dokler se podjetnik zadostno ne orientira in ne uredi (zlasti ker navadno ni čebelar), tudi vodstva od tehniško izvežbanega čebelarkega veščaka — in pa — to moram posebno poudarjati — dobre volje od strani podjetnika.

Pa še neka druga velika hiba se pokaže, ako vsak zase šušmari ali naroča panje pri najmanjših »kovačkih«, namesto da bi šel naravnost h »kovaču«. Vsi ljudje, zlasti pa čebelarji-začetniki, imajo to slabost, da tako radi popravljajo in da hočejo vse boljše vedeti nego drugi. Ako damo čebelarju-začetniku ali njegovemu mizarju še tako vzorno izdelan panj za vzorec, prav gotovo mu to ali ono ne bo všeč in prva stvar je, da hiti izpreminjati, »popravljati« in »izboljšavati«.

Poznam čebelarja, ki mu je bil A. Ž. panj prevelik. Za ves svet ga nisem mogel prepričati, da se moti, da je panj ravno prav velik in da naj le brez skrbi začne čebelariti v njem, pa se bo kmalu prepričal, da imam prav. Nič ni pomagalo. Trma ni odnehala. Original, ki ga je dobil za vzorec, je zavrzel in zmašil sam celo vrsto A. Ž. panjev, toda kakšnih! Mero je zmanjšal menda blizu za polovico, vse drugo si cenjeni bralec lahko misli sam.

Marsikomu zopet niso všeč palice, drugemu okenca, tretjemu vrata, temu ne uŝaja rešetka, oni misli, da je vseeno, ako je med satniki in stropom 10 ali 15 mm prostora itd. itd. Čez par let se pa vsakemu odpro oči, toda pomagati si ne more. Potem pa — hočeš, nočeš — moraš šušmariti dalje brez veselja, brez pravega uspeha. In pa, ljudje božji! Kje pa je potem tako potrebna enotnost v panju in meri?

Nihče ne more tajiti, da bi v zadnjih letih ne bili nekaj napredovali. Vsaj začeli smo lezti iz diletantizma. Bolj in bolj uvi-

devamo, da čebelarstvo ni igrača ali šport, ampak poklic, ki zahteva mnogo resnega, smotrenega dela, poklic, ki lahko pošteno redi moža, ali pa vsaj izdatno pomaga k blagostanju posameznika, kljub našim neugodnim prirodnim prilikam. Toda še veliko preveč starega konservativizma in trmetiči v nas. Vse pre-

malo računimo in vse premalo smo podjetni, zlasti kar se tiče nakupa panjev. Zadnji čas je, da se tudi v tem oziru otresemo enkrat za vselej tiste tako moreče starokopitnosti in pomnino, da je enoten, natančno in solidno izdelan panj temelj racionalnega čebelarstva. M. Humek.

Pri čebelarjih v Šumadiji.

(Dalje in konec.)

Drugi dan na vse zgodaj sem obiskal še nekaj seljakov v Banji, kjer me je posebno zanimalo sušenje sliv in sploh uredba gospodarstva po selih. V sušenju so pravi mojstri. Pri vsakem gospodarstvu imajo brezdimno sušilnico starejšega, marsikje tudi novejšega, ponajveč Glaviničevega sestava. Pri Tomkovičevih sem videl sušilnico na 8 kurišč, tako da naenkrat lahko suši po 1000 kg sliv in še več.

Krasno dopoldne je bilo 13. septembra, ko sem se poslovil od prijaznih seljakov v Banji in od g. Glaviniča ter sva jo z g. Milosavljevičem ubrala kar peš proti uro oddaljenemu mestecu Arangi elovacu. Mesto, ki obstoji iz dveh vrst hiš in hišic, stoječih na gosto ob obeh straneh navkreber držeče ceste, ima prav tipično orientalsko lice in je vsled tega za človeka iz severnih krajev vrlo zanimivo. Kako rad bi se bil ustavil tuintam, vprašal to in ono, toda moral sem na vlak, ki ima samo enkrat na dan zvezo z Belgradom. V naglici sva s spremljevalcem stopila še v velik in prijazen park, kjer stoji kraljevi grad — poletno bivališče kralja Petra in kjer se nahajajo prav izvrstni slatinski vrelci in lepo kopališče. Okrog ene popoldne sem stopil na vlak ozkotirne železnice, ozrl sem se še enkrat po divni okolici in že smo zavili za brdo, ki je zakrilo pogled po obširnih po več tisoč dreves broječih slivnikih, vinogradih, s koruzo obsejanih poljih in gostih šumah. Ob kakih poltreh sem bil že zopet v Mladencu,

kjer sem moral čakati čez 3 ure na vlak, ki vozi iz Soluna skozi Skoplje, Niš itd. v Belgrad.

Ko sem v prvi »kafani« pustil nadležno prtljago in se pokrepčal s požirkom črne kave, ki je v teh krajih vsakdanja in najbolj priljubljena in običajna pijača, sem stopil po široki cesti na bližnji griček, odkoder je tako vabljivo zrla v nižino velika nova cerkev. Poleg nje krasna šola in na drugi strani ceste župnišče.

Iz šole so se ravnokar vsuli otroci. Prvega, ki je prišel do mene, vprašam, če ve za kakega »pčelara«. »Evo vam, gospodin sveštenik ima pčele.« je bil odgovor in z roko mi je pokazal na vrt poleg župnišča. Kako sem bil iznenaden, ko stopim čez cesto, pogledam čez ograjo in vidim polno dvorišče panjev, postavljenih drug poleg drugega prilično pol metra od tal na preprostih stojalih iz dveh šibkih remelnov in v tla zabitih količev.

Brez obotavljanja sem stopil v hišo in našel g. župnika v pisarni pri matrikah. Ko sem mu povedal, kdo in od kod sem in kaj me je prignalo v njegov dom, je takoj odložil pero in hajd z menoj ven na dvorišče k čebelam.

Župnik Milan Arsić je že postaren gospod častitljive zunanosti, jako prijazen in dobrovoljen. Takoj sem tudi spoznal v njem v teoriji in praksi izurjenega čebelarja, ki bi se mu moral odkriti marsikak naš čebelar, ki si domišlja, da vse ve in zna. Pravil mi je najprej, da je že 16 let v

Mladenovacu in da je vseskozi z uspeh m čebelaril. Vojska mu je pa vzela vse. Čebele so mu Nemci oropali, panji pa požgali kot kurivo. En sam panj mu je ostal. Toda z neumorno pridnostjo in železno vztrajnostjo se je v dveh letih prikopal kljub največjim težkočam na 58 panjev, ki sem jih videl pred seboj postavljene v treh vrstah. Vsi panji imajo premakljivo delo, dasi niso vsi enaki. Največ je takozvanih »srpskih košnic« po Aca Živanovičevem sestavu. To so skrinjam podobni ležeči panji (položke), dolgi skoro meter, široki 22 cm in visoki 43 cm, znotraj merjeno. Vsi panji se odpirajo samo zgoraj, kakor amerikanci. Izvečine so zbiti ali staknjeni na zobe iz precej debelih enojnih desek. Nekaj jih je tudi dvostenatih.

Satnikov imajo 25 v izmeri 40 × 20 cm. Zanimivo je to, da so zgornji remeljeji okrog 38 mm široki in se vsled tega dotikajo drug drugega in tako popolnoma zapirajo čebelam prehod navzgor. Zato tudi ni treba nikakega pokrova, ampak vsak panj ima svojo strešico, pod katero se položi pozimi slamnata odeja kar na sklenjene remeljece. Satniki vise v panju pokonci, v topli stavbi prav tako kakor v originalnem gerstungovcu.

Aca Živanovičev izvorni panj je prirejen samo na 16 satnikov. Ker nima medišča, je to za dobre kraje premalo prostora; zato si je g. Arsić pomagal na ta način, da je podaljšal panj kar na 25 satnikov. Tako mu služi sedaj sprednji del (od tistega konca, kjer je žrelo) 10, 12 satnikov za plodišče, ostali del navzadaj pa za medišče. Oba dela loči navpična povprečna deska, ki pušča ob straneh in spodaj čebele iz sprednjega dela (plodišča) v zadnji del (medišče). Matica le redkokdaj prileze v medišče. Zlasti se to ne dogaja izlepa ob dobrih letinah, ko čebele takoj zalijejo vsak sat z medom, posebno pa tiste, ki so tik za ločilno desko. Pri nas, kjer imamo vobče tako skromno pašo, bi se ta način gotovo ne sponesel. Zalego bi imeli po vsem panju, ako bi obeh delov ne ločili z matično rešetko. Tudi g. Arsić mi je

potrdil, ko sem mu pojasnjeval naš A. Ž. panj, da bi dosegel še veliko več, ko bi imel panji z ločenimi medišči in sicer na d plodiščem.

Pregledala sva skoraj vse panji, kar gre pri taki uredbi silno hitro. Pravil mi je, da obdela v enem dnevu vse panji, pa mu ostane še nekaj ur za druga dela. Prepričal sem se, da ima same jake družine založene z medom ne samo za eno, ampak za več zim. Roji so izdelali kar po 10 do 15 satov, ki niso veliko manjši nego naši v A. Ž. panju. Grede, ko sva šla od panja do panja, mi je g. Arsić povedal marsikaj, iz česar sem sklepal, da imam opraviti z skozi in skozi izkušenim in praktičnim čebelarjem. Najbolj mi je imponiralo, ko je poudarjal važnosti mladih matic, kar pa tudi v praksi upošteva, ker je vzimil brez izjeme same letošnje matice.

Najdalje sva se zamudila pri enem panju, ki je edini imel medišče v obliki preprostega zabojčka z desetimi sati prilično polovične Gerstungove mere. V tem nastavku je bilo vseh 10 satov polnih medu in zadelanih do konca, dasi ga je med letom osemkrat iztočil. Ko je cvetela akacija (bagren), je bila taka paša, da je moral točiti vsake tri dni. Pravil je, da je videti ob akacijevem cvetju vsa pokrajna kakor bi jo zapadel sneg. Prvi roji so bili tudi tu že marca meseca in je bilo že maja meseca rojenje v kraju.

Minulo leto je pridelal 17 meterskih stotov najlepšega trčanega medu. V panjih ga je pa tudi še več sto kg odveč in kakor se je sam izrazil: »za rezervo«.

Pripomniti moram, da je vse dvorišče, kjer so postavljeni panji, v gosti senci pod zelo košatimi jablanami, kar posebno poleti ob hudi vročini čebelam prav dobro stori. Pa tudi spomladi ne more biti naplačno, ker so bili tako zgodnji roji.

G. Arsić izdeluje panji sam in sicer prav lično in dosti natančno in trdno, kolikor mu pač dopušča neprimerno gradivo. Doseči hoče 100 panjev, kar ni nikaka malenkost, ako pomislimo, da je jako trda za les in druge potrebščine. Za kadilo pri

opravljanju čebel, ki ga veliko potrebuje, uporablja na solncu posušen čist kravjek v obliki tankih hlebčkov (kakor mlinci). Pripravljenih ima več kot 100 takih, kot les trdih mlincev iz kravjeka.

Med raznimi pogovori je čas kaj hitro potekel. Pred odhodom mi je pokazal še svoj vinograd na ravnici poleg dvorišča. Tako krasnega grozdja nisem še videl drugje, nego na trgu v Belgradu. Trte niz-

ke, zdrave in bogato obložene z grozdí, ki so imeli jagode kakor drobni orehi. Tri težke grozde in orjaško kutino sem moral vzeti za popotnico.

Poln hvaležnosti za gostoljuben sprejem in zanimiv ter poučen razgovor in ogled, sem se poslovil od ljubeznivega gospoda, želeč, da bi se prihodnjic videla v Sloveniji — če ne prej, pa vsaj ob 25letnici našega društva.

M. Humek.

Srbski panji.

Po Dragomiru Kovačeviću: »Srpska košnica«¹ priredil M. Humek.

Napačno bi sodil, kdor bi mislil, da je v Srbiji čebelarstvo zanemarjeno in da se nihče ni brigal za pospeševanje in napredek v tej stroki. Takrat, ko smo pri nas ustanavljali čebelarstvo in ko je bil

hitro širilo in povoljno razvijalo in do leta 1914., ko se je začela svetovna vojna, so bili mobilni panji razširjeni že po vsej Srbiji. Kakšno katastrofo je povzročila v čebelarstvu vojna, si lahko mislimo. Čebele so bile večinoma izropane in uničene, panji pa sežgani. Kakor sem se na lastne oči prepričal in kakor se sliši iz merodajnih mest, se je začelo sedaj po vojski novo živahno gibanje med čebelarskimi interesi in čez nekaj let nas bo Srbija vsled neprimerno ugodnejših čebelarskih razmer bržkone prekosila.

Srpska košnica

po Aca Živanoviću.

Mere 40 × 20 cm

16 okvirjev

Lajenka

Mere 35 × 30 cm

20 okvirjev

mobilni panj pri nas še bela vrana, so imeli v Srbiji vpeljane že panji s premakljivim delom, prirejene v raznih merah, a vse po istem načelu. Vsled izredno ugodnih razmer se je racionalno čebelarstvo jako

¹ Košnica pomeni v srbskem jeziku isto, kakor v slovenščini panj, ne pa, kakor nekateri mislijo, iz slame ali protja spleten koš. To imenujejo pletar ali vrškara.

Ker smo po ujedinjenju stopili v najtesnejši stik z našimi doslej tako malo poznatimi južnimi brati, bo morda ustrezno, ako seznanimo naše čebelarje s tamkaj-

šnjimi čebelarškimi razmerami, zlasti s panji, v katerih čebelarijo.

Prvojni srbski narodni (seljački) panj je takozvana trmka, to je iz protja spletena, znotraj in zunaj s kravjekom prevlečena, lijaku podobna »posoda«, kakor jo kaže sličica v prejšnji številki »Slov. Čebelarja«. Pravi jo tudi v r š k a r a.

Amerikanka

po Jovan Živanoviču
iz srp. Karlovaca

Mere 27 × 26 cm
16 okvirjev

Imed mobilnih panjev so razširjeni po Srbiji trije tipi, katerih satnike kažejo zgornji črteži. Vsi trije so pravzaprav ležeči panji (položke), ker nimajo posebnih medišč. Kakor je od pradavnih časov navada, jih postavljajo posamič in v vrstah na posamezna ali skupna stojala, nekoliko od tal. Vsak panj pokriva majhna strešica. Pristopni so samo od zgoraj. Čebelnjakov (paviljonov) v našem smislu ne poznajo. Nekateri panji imajo premakljivo dno po ameriškem načinu. Ker stoje posamič poleti in pozimi na istem prostoru, so navadno dvostenski. Delajo jih pa tudi z enojnimi stenami iz močnejšega lesa.

1. Najbolj razširjena je menda srpska košnica po modelu Aca Živanoviča, katere sat ima 8 kvadratnih decimetrov površine (A. Ž. sat ima $10\frac{1}{2}$ dm²). Panj s 16 okvirji drži blizu 50 litrov (A. Ž. p. blizu 70 l). Žrelo ima na ožjem koncu, torej stoji satje v topli stavbi. V novejšem času so panj podaljšali na 20 in celo na 25 satnikov in meri njega vsebina od 60 do 70 litrov. Zgornji remelj satnika (satonoša) je 38 mm širok (namesto 25 mm) in zapira čebeli prehod navzgor. Zato ni treba nikakega pokrova. Z ločilno desko se notra-

nost deli v plodišče in medišče. Dno je trdno pribito na obod.

2. A m e r i k a n k a, izdelana po modelu Jovana Živanoviča, predstavlja najmanjši tip v Srbiji običajnih panjev. Njen sat meri samo dobrih 7 kvadratnih decimetrov. Ker ima samo 16 satnikov, drži nekaj čez 41 litrov. Žrelo je na podolžni strani, torej stoji satje v mrzli stavbi. Tudi pri njej je dno pribito na panj. Zgornji remelj pri satnikih ima navadno širino (25 milimetrov)), zato so satniki čez in čez pokriti z deščico.

3. L a j e n k a je največji tip srbskega panja. Sat ima $10\frac{1}{2}$ kvadratnih decimetrov površine (natančno toliko kakor A. Ž.) in ker je prirejen na 20 satnikov, drži ravno 80 litrov (torej za 10 litrov več nego A. Ž. p.). Dno je premakljivo. Zgornje letve satnikov imajo običajno širino in so pokrite z deščicami, da pri opravljanju ni treba odkrivati naenkrat vsega gnezda. Žrelo je tudi na podolžni strani, torej satje v mrzli stavbi.

Vsi trije opisani panji imajo predvsem to veliko napako, da nimajo pravega medišča. Prav zato se z njimi ne more doseči nikdar tistih uspehov, kakor s panjem, ki ima ločeno medišče in sicer nad plodiščem. To načelo je priznal tudi pisatelj knjižice, po kateri so posneti le-ti podatki, že leta 1903. Na strani 40. pravi namreč doslovno: »Po našem mnenju je amerikanka (št. 2) dovolj velika za čebelno gnezdo (plodišče), a morala bi se preurediti v magacinko, da bi se ji lahko nalagala medišča (podberače).«

Dalje tudi sam priznava, da je satnik Aca Živanovičeve košnice (št. 1) z ozrom na njegovo višino (40 cm) preozek (20 cm) in da bi se moral razširiti na 25 cm. Na ta način je prišel pisec nevede na Gerstungovo racionalno mero (41 × 26 cm), ki je upeljana v A. Ž. panju. Vrhu te izpremembe bi bilo treba satnik racionalne mere položiti podolgem na mrzlo stavbo, pa bi dobili pravilen tip ameriškega panja, ki bi bil za srbske razmere gotovo najbolj primeren.

Kakor je bilo že večkrat omenjeno, je v Srbiji splošna navada, postavljati panj posamez na prosto. Zato A. Ž. panja ne morejo rabiti. Kdor bi se pa odločil za čebelnjak, bo težko dobil boljši panj, nego je naš A. Ž.

Opazovalne postaje.

Z oktobrom se je pričel za naše ljubljenske že zimski čas. Toplina zraka je bila v prvi tretjini še precej visoka, a padala je zdržema in prišla zadnji dan meseca na mnogih krajih še pod 10° C pod ničlo. Nekateri opazovalnice poročajo o slani, ki je bila že prve dni meseca.

Vreme je bilo v sredi in koncem meseca še dovolj čedno in solnčno. Zato so čebelnice še po malem izletavale in posamezne se vračale celo z obnožino. Zadnje sem videl s cvetnim prahom 10. oktobra.

Za zimsko krmljenje je bilo dovolj prilike. Po sladkorju ni nihče vprašal. Menda zato, ker ni bilo upanja, da bi se dobil in ker je bil dražji nego med. Vendar se lahko zgodi, da bodo vsled tega trpeli škodo oni, ki so vzimili na hojevem medu. Po mojem mnenju teh ni malo. Pazite, da čebel ne boste prezgodaj zasenčili. Vsak ugoden trenotek morajo porabiti za izlet, sicer bo huda. Čebelarji in nečebelarji porokujejo dolgo in ostro zemo.

Zanimivo je poročilo, ki sem ga prejel od opazovalnice iz št. Petra pri Mariboru in ki se glasi:

»Oprostite mi, da v zadnjem času nisem pošiljal poročil, kakor sem obljubil. Stvar je bila taka: Vse čebelne družine sem odpeljal pred ajdovo pašo na oddaljena pasišča. Med temi je bil tudi panj s tehtnico. Pri nas namreč ni nikake ajde in neugodno vreme ni nikakor jamčilo, da bi si ljudstva nanosila dovolj hrane za zimo. Bil sem tudi po več dni z doma in tako je natančno opazovanje izostalo.

Gotovo bo marsikoga zanimal uspeh čebelarke letine v našem okraju. Bil je srednje dober.

Spomladanska paša je dala povprečno 10 kg na panj (Kakšen panj? Op. uredn.),

največji donos je bil 23 kg. Poletna paša na pasišču, kjer je cvetel domači kostanj, je prinesla vsled deževja le 5 kg od panja.

Ajdovega medu smo vzeli na pasišču po 15 kg od panja. Najvišji donos je bil 42 kg, 8 panjev pa je dalo po 30 kg. Toliko sem namreč odvzel ter pustil še vsakemu dovolj za zimo.

To leto sem dosegel to, o čemer sem sedaj le bral, vedno pa sanjal. En panj mi je prinesel 65 (petinšestdeset) kg čistega medu, kakih 10 drugih pa po 40 kg. Če so bila ta števila letos le naključje, hočem in moram, da jih bom v prihodnji dobi kot stalne izkazal pri večini panjev.

To so besede podjetnega čebelarja s krepko voljo. Vzemimo si ga za zgled!

Ker imam nalogo, da sestavim društveni inventar, ki se tiče čebelarskih opazovalnic in da zadostimo društvenim obveznostim nasproti opazovalcem, prosim vse, da mi s prihodnjim poročilom (začetkom decembra) odgovore na sledeča vprašanja:

1. Katere društvene aparate (orodje) imate v oskrbi?

2. Je tehtnica navadna decimalna ali čebelarška?

3. Imate Celzijev ali Reaumurjev toplomer in v kakšnem stanju se nahaja?

4. Koliko imate še tiskovin?

5. Koliko vam društvo dolguje za poštino?

6. Hočete še prihodnje leto voditi postajo in redno poročati?

7. Koliko tiskovin rabite za vse prihodnje leto? (Nekateri izpolnujejo dvojne tiskovine, da lahko eno obdrže zase.)

8. Ali veste za kako društveno tehtnico ali toplomer, ki se ne uporablja in kje je?

Jos. Verbič.

Mesečni pregled za oktober 1920.

Kraj	Panj je na teži						Prebitek	Poraba	Panj nane- sel največ	Dne	Temperatura			Izletnih dni	Dnevi						
	pridobil dkg			izgubil dkg							dkg	najvišja	najnižja		srednja mesečna	z dežjem	s snegom	s solncem			z vetrom
	mesečna tretlina																	0	1/2	celi	
	1	2	3	1	2	3															
Ljubljana	—	—	—	20	30	40	—	90	—	—	+24	—11	+7.2	14	6	—	11	6	14	13	
Vič pri Ljubljani . .	—	—	—	30	40	30	—	100	—	—	+30	—11	+8.3	11	7	—	9	2	20	10	
Selo pri Žirovnici . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Krtina pri Dobu . . .	—	—	—	25	30	40	—	95	—	—	+24	—14	+7.7	21	6	1	11	9	11	15	
Sv. Gregor pri Ortneku	—	—	—	26	20	34	—	80	—	—	+20	—10	+5.7	15	9	2	17	6	8	29	
Sv. Peter pri Mariboru	—	—	—	15	45	30	—	80	—	—	+23	—7	+8.8	20	6	—	9	10	12	6	
Formin pri Ptuju . . .	—	—	—	70	50	30	—	150	—	—	+20	—7	+8	15	4	—	10	7	14	24	
Okljukova gora pri Sromljah	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dolenja vas pri Cerknici	—	—	—	30	30	40	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	—	—	—	20	30	40	—	90	—	—	+19	—10	+9.3	14	6	1	15	11	5	26	
Novo mesto	—	—	—	90	10	20	—	120	—	—	+27	—9	+9	16	11	1	15	2	14	9	

Listek.

Čebelarji v Ljubočah.

Fr. Lackmayer, Preddvor, p. Tupaliče.

Nekaj satov je bilo še zaleženih, te je župnik vložil v panje, določene za vzimlje-nje, da se ni uničila zalega. Čebele, katere so pri delu odletele, so se vprosile k so-sednim panjem.

Ko je Špela odnesla med in praz-no satje, je župnik ukazal pomiti in pri-nesti ročno, kositrno smetišnico, zajemal ž njo osirotele čebele in stresal na brade panjem, ki jih je bilo treba ojačiti. Tako je naglo izpraznil panj in čebele so se po-lagoma spravljale v druge panje.

»Čudno« je dejal Janko, »da se nič ne koljejo!«

»Zakaj bi se klale? Prvič niso ropar-ice, prihajajo proseče in drugič nesejo se-boj doto. Saj si videl, kako so začele sr-kati med, ko sva panj odpirala. Vidiš, če bi jih kar naravnost stresla v tuj panj, bi se klale, da bi b'lo groza! Tako bodo pa vun vrgle le posamezne bolne ali stare čebele, ki bi tako nikakor ne dočakale spomladi.«

»Kaj pa naj naredim z obnožnim sat-jem?«

»Tega lepo prireži v okvirčke in shra-ni v suhem prostoru, spomladi pa obesi v panja. Ta ti bosta zanjo zelo hvaležna. Pokvariti se ne more, ker je zalita z me-dom in pokrita.«

»Kaj pa z medenim satjem?« izpra-šuje nadalje Janko.

»Medene sate, torej sate brez vsa-ke obnožine in zalege, zdrobi s kuhalnico v emajlovanem železnem loncu in tega po-stavi na gorko (ne vročo!) peč, da se med polagoma steče pod voščinami. Potem pa odlj v steklenice, in voščine stresi na ce-dilnik, ki ga položiš na lonec. Čez noč se na gorki peči ves med odteče, voščine pa stisneš v kepe in prihraniš za topljenje voska. Če bi pa bile voščine še preveč medene, prilij vanje gorke, čiste vode, iz-žmi jih in raztopi v litru te vode eno in četrt kilograma sladkorja in podaj čebe-

lam, da si ž njo dopolnijo zalogo medu za zimo. Steklenice z medom pa dobro pre-veži ali s pergamentnim papirjem ali pa z navadnim, če onega v Lukavicah ne do-biš. Sicer, če boš hotel še kaj zvedeti, pridi vprašat, nisem daleč! Sedaj se pa oglasim še pri Toniču, da naročim dva no-va panja. Do spomladi jih bo lahko na-redil. Ali me morda utegneš spremiti?«

»Če dovolite, rad. Imam še pol ure časa, potem moram živini pokladati,« od-govori Janko in se pridruži župniku.

Ko gresta mimo razsvetljenega okna Toničeve hiše, pogleda Janko noter in pravi: »Med stiskata.«

»Kako neki?« vpraša župnik in se na-sloni na okno, ne da bi Tonič opazil, in gleda z Jankom v sobo. Tonič je stal upog-njen poleg mize, katera je bila polna raz-nega večjega in manjšega satja. Pred njim na klopi je stal velik lonec. Tonič je imel do ramen zavihane rokave in prepasan je bil z mizarskim, umazanim predpasni-kom. Liza je rezala satovje in podajala kos za kosom bratu, ki jih je z rokami mečkal, da je gosta kaša tekla v lonec iz-pod prstov.

»Pojdiva noter!« pravi župnik, potrka in vstopita.

»Dober večer vama!« pozdravi ju, pristopi k mizi in si ogleduje nekatere sate.

»Torej, kakor vidim, pospravljata le-tošnji priboljšek in sta zadovoljna?« vpra-ša župnik.

»Ne prav posebno,« odgovarja Tonič, »lahko bi bilo več, ko bi ne bilo podsoln-čnika, ki je osušil cvetje ajdi. Pa moramo biti zadovoljni s tem, kar je! Bo pa drugo leto boljše!«

»E, za potico in kolač ga bo, pa še morda kaj za kupčijo,« pristavi Liza in oblizne z medom pomazani nož.

Župnik se nasmeje in odlaga sat, ki ga je ogledaval.

Liza ga zaigrabi, odreže prazno satje in ostali kos sata poda Toniču, ki ga zmečka.

»Vesta kaj? Vidva sta pa res pac-karja! Ali prav nič ne vidita, ali nočeta videti? Sat, ki si ga zmečkal, ti Tonič, je bil na eni strani poln medu in obnožine, na drugi pa poln črva! In zdi se mi, da je bilo že več takih satov!«

»Jaz mislim, da to nič ne škoduje. Saj vsa nesnağa splava na površje in se posname,« ugovarja Tonič.

»Seveda! Na površje splava tudi črv, če je cel, pa ne, če je razmečkan! Menda vendar veš, če zmešaš vodo z medom, da ne splava voda na površje medu kot olje, ampak da ostane med z vodo zredčen. Isto je z belim sokom črvov! In to nesnağa bošta vidva jedla, pa še drugim prodajala? Morda boš pa celo pokladal čebelam to grdo, ostudno brozgo? Kajpa, ali sta si umila roke, preden sta pričela? In kakšen predpasnik imaš?!«

»E, saj ga bo sam pojedel na štrukljih, za kupčijo in čebele ga tako ne bo preostalo!« tolaži Liza nevoljnega župnika.

»Jaz ga bom malo pojedel, za Lizo je pa dober!«

»Pojejta ga vidva ali kdo drugi, nesnağa je in ostane nesnağa!«

»E, saj mesarji tudi marsikatero crk-njenino pokupijo in seseklajo v klobase, pa še s kakšno slastjo jih ljudje pojedjo!« ugovarja zopet Liza.

»Žalibog, da je tako! A iz tega vendar ne sledi, da morata tudi vidva biti brez-vestna umazanca, če so drugi!« ju posvari župnik in ozlovoljen odide.

»Alsten kaj pa je bilo vaju treba, pa ravno nocoj! Kdo pa je vaju klical, he?«

»Župnik je nameraval naročiti dva nova panja pa sem šel z njim. Sedaj je pa še pozabil na naročilo,« je odgovoril Janko.

»Hudi so pa, hudi! — Ali se tebi, Jan-ko, tudi zdijo grdi ti čebelni črvi?« vpraša Tonič.

»Črvi so! četudi čebelni črvi, lepi res niso!« se smeje Janko.

»E, kaj! Zamorci, kakor sem brala, rajši jedo zalego kot med, pa zaradi tega še niso postali beli!« je dejala Liza in obliznila nož.

»Pa dober tek! Jaz moram iti. Lahko noč!«

XIII.

»Gospod župnik je naročil, da prideš danes popoldne ob dveh v župnišče in pripelješ s seboj še Mihola in Toniča, bo točil med.« Tako je sporočal Kozinov ministrant po sv. maši Smodinovemu Janku, ki je popravljaval v veži vile.

»Je že dobro, če greš gori, lahko poveš, da pridemo!« je klical Janko za odhajajočim fantom. —

V župnišču v pritlični sobi, kjer je imel župnik shranjeno čebelarstvo orodje, je stalo na tleh točilo, pritrjeno z vijaki k tlom. Na klopeh poleg zidu so bili nastavljeni panji z medenimi satniki, ki so imeli biti iztočeni, skleda s čisto vodo in brisačo, na mizi pa je ležal poleg velikega trdega papirja dolg, tenak in ostro brušen nož.

Župnik se je ravnokar prepalal z belim predpasnikom, ko so vstopili naši znanci.

»Dobrodošli in pozdravljeni!« je prijazno odzdravil na njihov pozdrav.

»Tonič in Mihol, sedita, ti Janko boš pa malo pomagal. Najprej si oglejte točilo in poskusite zavrteti. Kajneda, to je hitrost! V to-le kletko sredi točila obesimo dva medena sata in poženemo v tek navpično os, na katero je kletka pritrjena, s pomočjo zobčastih kolesc, da sredobežna sila izbrizga med iz celic na stene posode. Iz točila se izteka nato med skozi cevko v podstavljeno skledo. Najprej pa moramo medenim celicam odkriti pokrovce na eni strani. Vidite, to gre hitro izpod rok, vaje-nih tega dela. Tako! Sedaj pa v točilo z njima s celicami, odprtimi proti stenam posode, in točilo zaprimo, da ne bo med vun brizgal. Janko, poskusi vrteti!«

Janko, močan kot Goljat, pa je prehitro in premočno zavrtel, tako da sta se čula iz posode dva bobneča udarca.

»Janko, počasi! Podrl si sata, ker si prenašlo in premočno zavrtel!« kliče župnik, odpre točilo in res sta dva kosca bolj mladega satja izletela iz okvirčkov v posodo.

Župnik je oba kosca pobral iz točila in odložil v skledo. Potem je sam prijel za kljuko in v začetku mirno, potem pa bolj hitro vrtel. Črez nekaj sekund je odprl točilo in vzdignil iz njega okvirčka, ki sta bila na eni strani že izpraznjena. Potem je odrezal pokrovčke z ostrim, tankim nožem še na drugi strani medenega satja in ga iztočil.

»Sedaj pa le pogledjte! Celice so prazne, z medom le nekoliko pomazane. Pokusite med! Ali ni to izvrstna roba? Kaj praviš ti, Tonič?« vpraša župnik.

»Saj je res okusnejši kot moj. Pa tudi diši bolje!«

»Mislim da! Vaš med, naj bi bil tudi snažen, izgubi z vročino prijetni duh in okus.«

»Ali bi se ne moglo tudi naše satje izbrizgavati?« vpraša Mihol.

»Teško, ker se rado stre in zdrobi, posebno mlajše satje. Še s sati v okvirčkih je treba previdno ravnati, kakor vam je dokazal Janko. V začetku se mora prav počasi točiti, ker je medeni sat težak, posamezne celice pa krhke, in šele, ko so celice do polovice iztočene, se sme hitreje vrteti. Naposled pa prav hitro, da se med iztoči do zadnje kaplje. Seveda, kolikor starejši je sat, toliko trdnejši je, a med v njem toliko temnejši in zato slabši za kupčijo.«

»Prosim, kaj boste počeli s tem izločenim satjem?« vpraša Janko.

»Kadar vse iztočim,« odgovarja župnik, »obesim vse satnike nazaj v prazne panje in kadar bo opoldne solnce sijalo, jih odnesem na vrt, kakih 30 korakov od čebelnjaka in odprem, da jih bodo čebele osušile. Ako bi jih ne osušile, bi z medom pomazano satje črez nekaj časa neprijetno, kislasto dišalo. Sate bom namreč spomladi zopet uporabil v razširjanje vališč, za medišča in za roje. Zato morajo biti

čisti in brez vsakega neprijetnega duha. I lansko leto, ko je jelka zelo medila, sem sate, polne medu, vzel dvakrat iz medišč in dvakrat tekom štirih tednov iztočil. Po prvem točenju sem jih takoj obesil za drugo napolnitev v medišča. — V kranjičkih je ob taki paši bolj nerodno in za čebele zamudno delo. Treba je izpodrezavati, med se cedi po panju, čebele dražijo in satje se uničuje s stiskanjem. Tako se povzroči čebelam novo delo, ker morajo staviti novo satje in se izgubi vsled tega precej medu, ker čebele porabijo do 10 kg medu, da izpotijo en kilogram voska. Zato dobimo čebelarji s premakljivim satjem vselej veliko več medu kot čebelarji s kranjiči.«

»To verjamem, samo res je pa tudi, da imate veliko več dela z njimi, kakor mi z našimi!« pripomni Mihol.

»V primeri z dobičkom kaj neznatno več dela in še to ne vselej!« ugovarja župnik. »Uvažujte samo odjemanje in spravljanje medu jeseni in se lahko o tem prepričate. Trdim iz lastne skušnje, da laglje odvezam medene sate peterim panjem z okvirčki kakor v tem času enem kranjiču!«

»Seveda, ko bi ne bila kmečka roka tako nerodna, bi se še jaz lotil okvirčkov, tako pa res nisem za to,« toži Mihol.

»Če je vaša roka preokorna, je pa Metkina kaj pripravna in skoro pri vseh kmečkih hišah se dobijo otroci, kateri bi kaj lahko opravljali taka dela v premakljivih panjih. Le volje in korajže ni, očel Edini, upravičeni vzrok, da ti panji niso za kmeta, bi bil ta, da vam spomladi primanjkuje časa za napredno čebelarstvo, ko je treba sate prevešati in pa delo v teh panjih nadzorovati itd., ker takrat se vi zadovoljite samo z ogrebanjem rojev, ko imate drugega dela dovolj. Ali ste že vse panje raztrgali, oče Mihol?« vpraša naenkrat župnik.

»Vseh še ne! Jutri jih nameravam še nekaj zažveplati!« odgovori Mihol.

»Ali ste jih že kaj zažveplali?« se začudi župnik.

»Da! Imel sem vseh skupaj 25. Izrojence in nekaj drujcev bom pustil, skupaj 12, zažveplal jih bom 13. Kaj pa hočem z njimi?«

»Ali je bil kateri brezmatičen?«

»Eden je bil že dalj časa!«

»Dobro, tega bi ne bilo škoda, da ste ga zažveplali, ker ima stare, po ajdovi paši onemogle čebele, ki bi tako ne prezimile. A da žveplate tudi druge čebele, tudi mlade, je nespametno. Pomislite, koliko starih čebel bo še došlo jeseni in pozimi, koliko pa šele zgodaj spomladi, pri prvih izletih! Prve spomladanske paše ne bo dočakala skoro nobena poletni izležena čebela. In če pritisne kaka bolezen, boste imeli spomladi take slabiče, da se jih boste sramovali. Kdaj si bodo opomogli?! Ubogajte me in ne žveplajte čebel, zlasti ne čebel iz drujcev in trekovcev, ki imajo največ mladih jeseni izleženih čebelic. Vsakemu panju, ki ga ohranite, pridružite čebele enega panja, ki jih nameravate trgati. Starih čebel bržkone ne bodo vseh sprejeli, pač pa vse to jesen izležene mladice, ki bodo dobro prezimile in se krepko oprijele spomladanskega dela — te čebelice so vsakemu plemenjaku dobro došle! Le pomislite, ali ste jeseni zato gojili toliko zalege, oziroma dovolili gojiti, da jo sedaj uničite? Škoda medu in obnožine, ki jo je porabila! Če se bojite, da bi jim zmanjkalo medu, jim rajši pridenite kako kilo sladkorja. Sicer je majhen razloček glede množine medu, ki ga porabijo močni panji, v primeri z množino medu, ki ga porabijo slabiči. Ti imajo v gnezdu pre malo toplote, zato več pojedjo. Lansko zimo je ob hudem mrazu porabil pri meni en slabič ravno toliko medu kot močni plemenjak. In od tega sem dobil 1. maja roj, pa še kakšnega, od onega slabiča pa šele začetkom junija, pa še takrat ni bilo nič prida! Ubogajte in ne žveplajte čebel!«

»Pa se bodo klale, če jih drugim panjem pridruživim!« ugovarja Mihol.

»Janko je priča, da se ne bodo klale, če jim dovolite, da se do sitega napijejo medu in če jih zvečer stresete na brade

panjem, s katerimi jih mislite združiti. In če jih tudi nekaj pokoljejo, vedite, da so to one stare, opešane čebele, katere bi tako ne dočakale pomladi. Kdor pa ima preveč panjev, naj pa ponudi čebele drugim, ki imajo slabiče, ali pa trgovcem, da si z njimi ojačijo panje, namenjene za pomladansko kupčijo. S krepkimi prezimljenci bodo bolje postregli inozemskim naročnikom kakor s slabiči in povzdignili bodo ugled in čast kranjske čebele.«

XIV.

Janko je kupil lepe steklenice s širokim vratom za med, ki so se zapirale s steklenimi pokrovi. Da bi ne mogel zrak vanje, je položil med steklenico in pokrov gumijevo vložko in zaprl s pocinjenim vijakom. Polne posode je potem odnesel v jedilno shrambo in postavil drugo poleg druge. Res jih je bilo samo sedem po 2 kg medu, a za začetnika dovolj. Janko je bil na svoj prvi uspeh v čebelarstvu ponosen, in po pravici. Vzemil je 9 krepkih panjev, dodal jim 11 kg sladkorja in zato je brez skrbi računil na veselo svidenje pomladi s svojimi ljubljenkami. Čakalo ga je še zapaženje panjev, pa za ta zadnji opravek se še ni mudilo. Panji so že imeli svoj stalni prostor v čebelnjaku in čebele v njih nemoten mir.

Sedaj je bilo treba voščine raztopiti v vosek.

Da bi vprašal župnika ali Toniča in Mihola, kako se voščine topijo, se mu ni zdelo vredno. Da bi pogledal v čebelarstvo knjigo, tega se še spomnil ni. Pa saj je to lahko in enostavno delo! Kako pa mati raztopijo mast v ponvi?

Janko stopi torej v kuhinjo in vpraša: »Mati, ali bi mi posodili en velik lonec?«

»Čemu ga boš pa rabil? Sicer ga lahko vzameš, ker ga sedaj ne potrebujem.«

»Voščine bi rad raztopil, da mi jih ne razjedo molji,« odgovori Janko in nabaše voščin do polovice lonca, ki ga je mati prinesla. Nato postavi lonec na štedilnikovo odprtino, v katerem je veselo prasketal

ogenj. Bilo je šele ob treh popoldne, večerja se še ni kuhala, imel je torej za svoje čebelarstvo dovolj časa in na štedilniku dovolj prostora. Špela je šla ruvat korenje, mati je luščila pri oknu fižol, pa štir je pa gnal živino na pašo.

Ko je začelo v loncu cvrčati, je Janko voščine mešal z veliko leseno kuhlenco. Mešal je in mešal naš vrli čebelar Janko, a voščine se niso hotele topiti, kot se topi mast v razgreti ponvi, pa smrad se je širil od smodečih se voščin po hiši in pred hišo in čim bolj se je lonec razgreval, tem bolj so se voščine smodile.

Iz veže se je čulo v kuhinjo glasno kihanje in za tem zvonki smeh Miholove Metke, ki se je prikazala med kuhinjskimi vratmi.

»O, o, kakšnega čudnega kuharja pa imate, mati, da tako smodi? Za Boga, kaj pa počneš, Janko, da tako smrdi? Pa ne, da bi voščine cvrli?« vpraša Janka navihana Metka.

»Nič ni hudega, Metka, vosek kuham, pa se mi noče raztopiti, kar maže se po loncu, pa bržkone se je malo pricvrl.«

»Vosek kuhaš? Kuha se v vodi, cvre se na masti. Saj nimaš vode v loncu, torej ne moreš kuhati!« se smeje Metka. »To bo špela vesela, kadar bo pomivala ta-le lonec! Janko, svetujem ti, da se takrat ne prikažeš v kuhinji, sicer bo klicala nate vse rogače! Zakaj pa nisi vprašal? Škoda satja, ki se je prismojilo! Hitro nalij vode v lonec! Kadar zavre, mešaj voščine, in kadar bodo dobro raztopljene, jih precedi v kako skledo, v katero nalij poprej nekoliko gorke vode. Ker imaš letos le malo voščin, bo ta način topljenja zadostoval. Za drugo leto si lahko omisliš stiskalnico na vijak, kakršno ima gosp. župnik ali pa oče.«

Pa Metka ni čakala, kdaj se Janko obrne, ampak urno se je zasukala, nalila vode v lonec na voščine, priložila polen na ogenj, z velikim kuhinjskim nožem je ostrgala v loncu prilepljene voščine, lonec pokrila s pokrovko, prisedla potem k materi, pomagala luščiti fižol in jo prosila,

da ji posodi ribežen, ker se ji je strl. Potem se je ozrla na Janka in vzkliknila: »Janko, kadar bo voda zavrela, mi povej, da ti pomagam.« Pri tem se je tako sladko zasmejala, da je Janko takoj pozabil na svojo čebelarstvo nezgodo.

»Mati! Še eno skledo in cedilnik nama posodite, da precediva raztopljene voščine!« prosi Janko.

Preden je minila ura, je bilo delo s pomočjo urnih Metkinih rok dokončano.

»Sedaj pa lepa hvala, da ste mi, mati, posodili ribežen — in lahko noč! Moram iti kuhat, ker oče gredo zgodaj spat.« In izginila je skozi vrata.

Zamislila se je mati, zamislil se je Janko.

Kmalu potem, ko je Metka odšla, pride Tonič.

»Ali bi utegnil privijati mojo stiskalnico? Liza ima tur na roki, ne more. Sam pa ne morem vsemu kaj in zamudno bi bilo.«

»Zakaj ne? Eno uro imam še časa,« odgovori Janko in odideta.

V sredi Toničeve ozke kuhinje je stala stiskalnica, ki si jo je gospodar sam naredil. Preprosta naprava, pa dobra. Na močnem podstavcu stoji lesen čebrič, okovan z močnimi obroči, na eni strani podolgota za 1 cm odprt, na dnu pa luknjičast. Pod njim so v podstavcu narejene zareze, ki se stekajo v kositarni žlebič. Da se čebrič ne more premakniti, mu branijo štirje trdo v stolec zabiti stebriči, med katere se postavi. Vrtilo, s katerim se pritiska butica na raztopino voščin, nalitih v platneno vrečico, teče med dvema močnima maternicama, ki sta na koncih vdeleni v dva stebra. Ta dva sta pritrjena na stropu in tleh, da se ne more premakniti niti čebrič niti podstavec. Da se vrtilo lahko premika, privija in odvijaja, je v njem v višini enega metra narejena luknja, skozi katero se vtakne drog. S pomočjo tega se vrtilo poljubno suče brez vsakega posebnega napora ali pripogibanja.

Liza je ravnokar mešala raztopljene in vrele voščine, ko sta vstopila Janko in Tonič.

Tonič je odvil vrtilo, odprl vrečico in Liza je nalila vanjo raztopine. Da bi gošča ne pretekala, je podvil Tonič rob vrečice. Potem je mignil Janku, naj se opre ob drog v vrtilu in tega privije.

Vroči vosek, rumen kot maslo, se je pričel cediti izpod čebriča v podstavljeno skledo, v kateri je bilo nekoliko gorke vode.

»Kje si pa imel shranjeno to-le stiskalnico, da je nisem nikoli videl?« vpraša Janko.

»Verjamem, da je nisi nikoli videl, saj sem jo šele zdaj naredil! To bosta gledala župnik in Mihol, ki se za žive in mrtve mučita s svojima malima stiskalnicama z dvema ročnima maternicama. Vidiš, pri tej-le človek lepo stoji, se ni treba pripogibati, stiskalnica se ne more premakniti in z vrtilom stisneš iz voščin vosek do zadnje kaplje. Le na to je treba dobro paziti, da so voščine prav vrele in dobro premešane. Tudi mi kaj vemo in znamo!« se je hvalil Tonič.

»Kako si pa ti, Janko, iztisnil voščine?« je vprašala Liza, ki je kurila.

»Raztopil sem jih v loncu in precedil.«

»To si pa površno napravil in veliko voska pustil v voščinah! Brez stiskalnice ne gre!«

»Ko sem imel letos le bolj novo satje, nič starega in črnega, je že šlo,« je odgovoril Janko.

»To pa že! Drugo leto lahko pri meni stiskaš!« je odgovoril Tonič, odvil vrtilo in izpraznil vrečico iztisnjenih voščin.

»Kam boš pa te odpadke dal?«

»Ni za drugo, kot v gnoj, pa še pokriti jih bom moral z gnojem, sicer jih bodo čebele obletovale in se klale.«

Ravno ko sta dokončala, je vstopil Mihol.

Začuden je gledal to mogočno stiskalnico, potem dobrovoljnega Toniča in njegovega pomagača.

»No, ali bo, oče Mihol?«

»To pa to, glej ga, kje si jo pa videl, da si jo ponaredil?«

»Nikjer! Bistra glava marsikaj izumi!« se je bahal Tonič.

»Bom pa jaz povedala,« se oglasi Liza. »V trgu je videl novo stiskalnico za mošt in po tej je to-le naredil za stiskanje voska.«

(Dalje prihodnjič.)

Društvene vesti.

Občni zbor čebelarске podružnice v Škofji Loki se vrši v nedeljo dne 12. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v Društvenem domu. Dnevni red: 1. Predavanje: Izraba in izboljšanje čebelne paše. Spoznavanje pravega in ponarejenega medu. 2. Poročilo predsednika in tajnika o delovanju podružnice. 3. Volitev odbora in delegata za društveni občni zbor. 4. Slučajnosti. — Čebelarji, udeležite se občnega zbora polnoštevilno in pokažite, da podružnica živi! Naraščaj pripeljite s seboj! — M. Mrak, predsednik.

Podružnica Čebelarškega društva za Slovenijo v Kamniku priredi občni zbor dne 27. decembra t. l. (na št. Janžev dan) točno ob pol 10. uri pri »Tomažu« v Kamniku (Velika ulica). — Spored: 1. Nagovor in otvoritev zbora po načelniku. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Plačevanje člana-

rine. 5. Volitev predsednika, podpredsednika in odbora za leto 1921. 6. Predavanje o modernem čebelarstvu. 7. Predlogi in nasveti. — G. člane prosimo, da se v obilnem številu vdeležite zborovanja in zanimivega predavanja. Seboj naj pripeljejo čebelarški naraščaj in prijatelje čebelarstva. — J. Virijent, t. č. preds.

Podružnica Slovenskega čebelarškega društva v Marenbergu je priredila dne 26. septembra čebelarški shod. Pri čebelnjaku gospoda nadučitelja Ivana Robiča v Vuhredu se je zbralo lepo število naših čebelarjev okoli čebelarškega potovalnega učitelja gospoda Ivana Jurančiča. — V prijetnem, pristno čebelarškem govoru nam je le-ta raztolmačil vse važne trenutke iz življenja čebelne družine in vsa opravila, ki jih prinašajo ti trenutki čebelarju. Opczarjal nas je na napake, ki se jih moramo varovati, in na prednosti, ki naj jih skušamo

izkoriščati. — Vsi smo sledili predavanju z vidnim zanimanjem. Končno nam je g. potovalni učitelj še praktično razkazal uzimljenje čebel, nakar smo se lotili razmotrivanja raznih

vprašanj, ki so jih stavili čebelarji. Razšli smo se v prepričanju, da bo trud gosp. potovalnega učitelja rodil lepe sadove med nami, in z željo, da se prav kmalu zopet snidemo. I. B.

Drobiž.

Ivan Jurančič, posestnik in čebelar pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah, je sprejet v državno službo pri poverjeništvu za kmetijstvo kot čebelarski potovalni učitelj za Štajersko in Prekmurje. Pozdravljamo to imenovanje deželne vlade v prepričanju, da je g. Jurančič pravi mož, ki v polni meri zasluži zaupanje in ki bo odslej posvetil vse svoje sile za pospeševanje čebelarstva v odkazanem ozemlju. Obenem pa je smatrati to imenovanje kot nekako priznanje za skoro 20letno nesebično in požrtvovalno delovanje njegovo na polju racionalnega čebelarstva.

Paša pod Krimom. Gosp. urednik! Na Vaše vprašanje v zadnji številki »Slov. Čebelarja«: »Odkod letošnji med pod Krimom?« to-le v odgovor: Na binkoštni ponedeljek 24. maja t. l. sem kupil pri Brkcju na Barju tri lepe roje. Drugo jutro v torek sem jih pretresel v svoje panje dunajske mere na 14 praznih pa izdelanih satnikov. Še isti dan zvečer sem jih prepeljal pod Krim k Malnarju. Naslednji ponedeljek dne 31. maja sem jih šel prvič pogledat. Zadnji satniki so bili pri vseh treh zaliti. Gledam satnike dalje; vsi po vrsti napolnjeni, kar ni pridna matica zalegla. Po pretoku še enega tedna sem izmetaval. Kaj sem izmetaval? Jaz sem trdno prepričan, da med, ako ni morda oče Malnar, skriva, ne da bi mi bil povedal, pokrnil vsak dan skozi dva tedna vsakemu izmed treh panjev najmanj 1 kg sladkorja. — Prvo se mi zdi bolj verjetno nego drugo. — Sapienti sat! — Pametnemu je to dovolj! Pater Teodor — Vič.

Kaj se je na Barju in pod Krimom točilo? Med in prav nič drugega kakor pristen jelkin med. Seveda vprašanje je le, kdo ga je točil. Samo tisti, ki je čebele pripeljal v pašo pravočasno in v pravi kraj. Pravim, pravočasno. Kdor jih ni prevažal vsaj tisti teden po Binkoštih, je glavno pašo že zamudil, ker pozneje je nastopilo hladno in deževno vreme ter potem jelka ni tako medila, kakor od začetka. Po malem pa je medila še delj časa. Točil je tudi samo tisti, ki je postavil panjove

v bližino Krima proti Matenji vasi. Od Krima proti Borovnici pa je tako malo medila, da je bilo več čebelarjev prisiljenih od tam prepeljati svoje čebele pod Krim. Tam okrog Brezovice so pa čebele mrle, ko so pod Krimom brale. Kdor mi dokaže, da so dobile moje čebele v letu 1920 le 1 dkg sladkorja, sem mu pripravljen odstopiti vse panjove.

Janko Babnik — Vič.

Kaj se mi je zgodilo? Pri Dolencu sem odbiral plemenjake: jemal strd ter združeval slabiče. Enemu druju in enemu izrojencu, ki sta bila preslaba za prezimovanje in sem jih pridružil drugim, sem odvezl mladi letošnji matici, da bi jih doma zamenjal s starima.

Ko pridem domov, sem hitro odbral dve slabi matici, ki ju pa k sreči nisem takoj umoril, ampak sem ju začasno priprl v matični kletki. Hotel sem, da bi se panja zavedla do dobrega brezmatičnosti ter rajši sprejela mladi matici. Le-te sem imel v sobi ter jima dal malo medu. Vreme je bilo že precej hladno in tisti dan posebno pusto. Preden sem nesel matici v čebelnjak, sem ju hotel malo pogreti ter sem ju dal na toplo krušno peč. Iz previdnosti sem še dal papir pod kletki in sem ju pokril še s klobukom, češ da bodo čebele bolj v temi in se bodo malo pomirile. Vležem se za pol ure malo k počitku. Ko ustanem in hočem svoje delo izvršiti, odgrnem klobuk, pa kaj vidim? — Pred pol ure še živahno brenčeče čebele so bile z matico vred čisto mirne in tihe — bile so mrtve. Zadušile so se menda vsled toplote.

Jokal sem se skoraj in sram me je bilo pred ženo, ki me že itak vedno zbada, češ, da nič ne znam, kar sem ji moral sedaj celo pritrditi.

Ves klavern sem šel v čebelnjak, da vrnem zopet prejšnji matici, ki sta bili že na smrt obsojeni. Storil sem pa trden sklep, da bom slejkoprej zamenjaval matice takoj, samo da so 24 ur priprte v panju.

Tako izkušnja človeka modri in uči. In kaj pravite vi, gosp. urednik? Kaj ne, da sem...
»Fušar«.